

ФОНДАЦИЯ
„БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ“

ДОКЛАД

за извършената дейност през 2010 год.

Фондация „Български институт за правни инициативи“ е регистрирана от Софийски градски съд на 06.03.2006 год. по фирмено дело № 2037/2006 год. като фондация — юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност.

Фондацията е вписана в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност под № **20060619004**,

Фондацията е регистрирана в Националния агенция за приходите под № 2220151657 от Териториална дирекция — София, Офис Център.

Фондацията е регистрирана от Агенция по вписванията, регистър БУЛСТАТ под № 175054881.

От момента на учредяването, върховен колективен орган на Фондацията е Съветът на учредителите, в състав:

1. Марк Ласман
2. Виолета Тодорова Костадинова,
3. Биляна Стефанова Гяурова-Вегертседер и
4. Тодор Димитров Дочев.

През 2010 година в Съвета на учредителите не са приемани промени.

Колективен управителен орган на Фондацията е Управителния съвет в състав:

1. Биляна Стефанова Гяурова-Вегертседер – Председател;
2. Тодор Димитров Дочев и
3. Христо Любомиров Иванов.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от Учредителния акт на Фондацията, нейните цели са:

1. Укрепване на диалога между гражданското общество, бизнес сектора, изпълнителната, съдебната и законодателната власт за утвърждаване и развитие на демократичните ценности и решаване на въпроси от важно обществено значение;
2. Предоставяне на опит и познания за утвърждаване на върховенството на закона и подобряване на правната рамка, институциите и организациите с оглед стимулиране развитието на гражданското общество, подкрепа на демократичните процеси и подобряване на бизнес средата;
3. Синхронизиране на българското законодателство с европейските и международни правни стандарти;
4. Поддържане и повишаване квалификацията на адвокати, съдии, прокурори, медиатори и други специалисти, работещи в областта на укрепването на върховенството на закона.
5. Подкрепа на правната реформа, включително и чрез разпространение на нова култура за разрешаване на спорове посредством популяризиране на медиацията и други алтернативни способи за разрешаване на спорове.

В изпълнение на целите си, през 2010 година осъществи дейности по:

- Инициране, подкрепа и изпълнение на проекти; органиране на дебати за укрепване на диалога между гражданското общество, бизнес сектора и съдебната власт, и развитие на демократичните ценности;
- Разработване, органиране и предоставяне на обучение; конференции, кръгли маси, семинари и др. за предоставяне на опит и познания за утвърждаване на върховенството на закона;
- Провеждане на международни, национални и регионални срещи;
- Популяризиране на медиацията и други алтернативни способи за разрешаване на спорове.

През 2010 година, приходите на Фондация “Български институт за правни инициативи” са изключително от проекти.

През 2010 година Фондацията не е извършвала стопанска дейност и няма приходи от стопанска дейност. Всички приходи на Фондацията са от спечелени пред различни донори проекти.

През 2010 година в изпълнение на спечелените проекти Фондацията е осъществила и продължава да осъществява:

- Инициатива за реформа в юридическото образование в страната – мащабен проект, който се осъществява с подкрепата на Министерство на правосъдието и е финансиран от Фонд „България” към Джърман Маршал Фонд/ Американска агенция за международно развитие. Проектът беше завършен и резултатите от него бяха представени в две конференции. Първата от тях беше проведена през февруари, 2010 г. под надслов: **“Реформата на висшето образование по специалност „Право” – предизвикателства и перспективи”**. Подкрепена от Министъра на правосъдието, конференция даде възможност да бъде представено специализираното социологическо проучване, което проследи връзката между пазара и продукта на юридическите факултети чрез изследване оценката на крайните потребители относно качеството на юридическото образование у нас и анализ на констатираните проблеми и възможните решения. Резултатите от социологическото проучване показаха, че в сферата на висшето юридическо образование съществуват сериозни проблеми, които не опират единствено и само до недостатъчното финансиране. Дори в по-голяма степен проблемите са концентрирани в изработването на програмите и начина на преподаване в юридическите факултети в страната. Като най-сериозни елементи от висшето юридическо образование, чието реформиране е абсолютно необходимо, бяха посочени:

- липсата на практически ориентирани дисциплини;
- неизучаване на европейска практика;
- липсата на чуждоезикова подготовка на студентите-юристи;
- остарели методи на преподаване, и
- неизграждане у студентите на умения за доброто изготвяне и структуриране на правен документ.

Социологическото проучване беше проведено в сътрудничество с агенция „Алфа Рискърч” ООД. По време на презентацията от февруари 2010 г. присъстваха представители на юридическите факултети в страната, на адвокатурата на Висшия съдебен съвет и на Националната агенция за оценяване и акредитация. Участниците проведоха сериозна дискусия относно така представените резултати

и беше постигнат консенсус за съвместна работа между всички по посочените проблеми.

По вторият компонент от проекта – изработване и предлагане на методология за рейтинг на юридическите факултети в страната, през 2010 бяха постигнати следните резултати. Информацията събрана по време на социологическото проучване беше използвана за основа, върху която да бъде надградено и методологията да бъде окончателно завършена. Както през 2009 г. Институтът и експертите от Алфа Рисърч не срещнаха почти никаква подкрепа в работата си от страна на Министерство на образованието науката и младежка и от юридическите факултети в страната. Въпреки това, методологията беше завършена и приложена като крайният продукт – **първият в България рейтинг на юридическото образование**, беше публично оповестен и публикуван (в специална притурка на в. Капитал, който беше и медиен партньор на проекта). В допълнение към това, рейтингът беше обсъден и на заключителното мероприятие по проекта – конференция – **“Привеждане на университетското обучение по право в съответствие с нуждите на модерното правосъдие”**, която се проведе през месец юни 2010г. Освен представянето на рейтинга, който беше разбираемо подложен на критика от страна на представителите на отделните юридически факултети в страната, конференцията предостави форум за експертна дискусия по проблемите на висшето юридическо образование в България и на заложените в Стратегията приоритети в сферата на висшето юридическо образование и формулиране на идеи и мерки за успешното им реализиране.

Като непосредствен резултат от конференцията беше сформирана работна група към Министерство на правосъдието, която да очертае по-конкретно съответни мерки, които от своя страна да влязат в Плана за действие по изпълнение на Стратегията за съдебна реформа.

Сериозният ангажимент от страна на Министерство на правосъдието и на министъра на правосъдието, бяха от изключително значение за успешното изпълнение на проекта и устойчивостта на неговите резултати.

- Изготвяне и публикуване на четвърто издание на Индекс за съдебната реформа (ИСР). През 2010 година Институтът спечели проект пред Фондация Америка за България озаглавен - "Индекс на съдебната реформа: диагностика и дефиниране на проблемите; разширяване на експертния дебат". Индексите са разработени като методология от страна на Американска асоциация на юристите инициатива за върховенство на закона (ABA ROLI) като БИПИ има споразумение за сътрудничество, което позволява на Институт да ползва методологията и да работи съвместно с ABA ROLI по списването на четвъртия Индекс. Проектът е насочен не само към издаване на ИСР, но включва един иновативен елемент, а именно оценката на бизнеса за административното и търговско правораздаване у нас. През изтеклата година работата по проекта включваше събирането и организирането на информацията свързана с методологията по разписването на ИСР; изготвяне на де юре анализ на правната ситуация в страната за изтеклите близо пет години (последното издание на ИСР е от 2006 г.); идентифициране на лица, с които да бъдат проведени интервюта и на такива, с които да бъдат организирани фокус групи; определяне на места извън София, които да бъдат посетени от екипа работещ по ИСР; разпределение на факторите, по които всеки един член на екипа ще пише. ИСР представлява инструмент за оценка динамиката на съдебната

реформа за определен период от време. В случая, четвъртото издание ще бъде опит за моментна снимка на процесите свързани с реформиране на съда, съдебната администрация, натоварването на съдиите и др. Общо в 30 фактора се прави преглед на това как се е развила законовата рамка през годините и как промените са се отразили на ежедневната работа и ангажименти на съдиите. Методологията на Индекса включва разговори и интервюта с представители не само от съдебната система, но също така и с потребители на системата, медии, други представители на гражданското общество.

По отношение на втория елемент от проекта – Индексът за търговско и административно правораздаване, през 2010 година бяха организирани предварителни срещи с представители на адвокатурата, бизнеса и съдебната система, на които беше събрана основна информация, която в последствие послужи за изработване на методологията, по която да бъде проведена същинската работа. Трябва да бъде отбелязано, че тук отново Институт ползва експертизата на Алфа Рисърч. Специално внимание трябва да бъде отдадено и на факта, че за провеждане на самото проучване, БИПИ си сътрудничи с Американската търговска камара (АмЧам), която не само подкрепи проекта от самото начало, но и предостави на Института своята база данни, която Алфа Рисърч от своя страна използва, за да проведе изследването.

- През изтеклата година Институтът продължи успешното си сътрудничество с Фондация „Конрад Аденауер“. През месец май 2010 година те организираха публично представяне и обсъждане на “Стратегия за продължаване на реформата на съдебната система в условията на пълноправно членство в Европейския съюз”, документ изработен от МП в сътрудничество с представители на гражданското общество, който очертава основните насоки на развитие на съдебната реформа в дългосрочен план. В обсъждането се включиха Председателят на НС, министърът на правосъдието, председателите на върховните съдилища в страната, депутати, журналисти и представители на различни неправителствени организации. Стратегията беше единодушно одобрена от всички участници и като резултат от публичното обсъждане, през месец юни беше приета с Постановление на Министерски съвет. Заслужава отбелязване факта, че за първи път в най-новата история на България документ от този вид бива приеман от Министерски съвет, което го прави политически и обвързващ по своя характер. В продължение на съвместната си работа в тази област, БИПИ и Конрад Аденауер, публикуваха по-късно през годината 800 бройки от Стратегията (на английски език), които бяха предоставени на Министерство на правосъдието.

- В началото на изтеклата година Институтът осъществи съвместно с Департамента на правосъдието на САЩ една изключително специална и полезна програма, озаглавена Инициатива за съдебни съветници (Judicial Mentoring Initiative). Ядрото на проекта включваше участие на съдия от САЩ, който в рамките на половин година да работи съвместно с български съдии в области като етика, съдебен мениджмънт, съдебна независимост и отчетност. В първите 6 месеца на 2010 година, Институтът беше домакин на съдия Стюарт Уолдрип, който разви много успешно партньорство със съдии от СРС и СГС. В двата съда бяха създадени работни групи от съдии по граждански и по наказателни дела, които под умелото ръководство на съдия Уолдрип успяха да идентифицират някои ключови трудности, които изпитват в ежедневната си работа и да набележат мерки за справянето с тях. Белег за успеха на тази инициатива е и факта, че групите продължиха да работят и след заминаването

на съдия Уолдрий В допълнение към работата си с колегите съдии, съдия Уолдрий изготви и поднесе в различни градове на страната лекции свързани с етични правила за поведение на съдии, медиация, лидерски умения и др.

Особен акцент трябва да бъде поставен на факта, че преди пристигането на съдия Уолдрий, неговата работа беше подготвена много добре от друг негов американски колега – съдия Морийн Дъфи Луис от РС на Лос Анжелис, която беше в България ч/з Българо-американската програма за образователен обмен – Фулбрайт.

- От есента на 2010 г. БИПИ започна работа като водещ партньор по регионален проект “Защита, превенция и популяризиране правата на ромите”. Проектът обхваща България, Македония, Сърбия и Румъния и се финансира от американска асоциация на юристите инициатива за върховенство на закона (ABA ROLI). Основните дейности по проекта са свързани с предоставяне на безплатна правна помощ на представители на ромското малцинство чрез модела на правните клиници; обучение на ромите относно техните права; организиране на информационни кампании насочени както към роми, така и към българи; провеждане на обучение за повишаване на уменията за работа с представители на ромското малцинство и провеждането на 4 регионални срещи на ромски лидери – по една във всяка от държавите партньори по проекта. Специално по отношение на предоставянето на безплатна правна помощ, БИПИ работи в сътрудничество с правната клиника към ЮФ на ВТУ (с подкрепата на ректора на ВТУ), която откри свои допълнителни приемни в Горна Оряховица и в Лясковец. Проектът е подкрепен и от Комисията за защита от дискриминация, с която Институтът сключи Меморандум за сътрудничество, а също и от кметовете на Горна Оряховица и Лясковец.

- Работата на Института през изтеклата година беше изпъстрена и с редица инициативи и мероприятия свързани със споделяне на българския опит в определени области с колеги от региона. През месец април, 2010 г. на посещение в страната беше делегация от Косово. Целта на колегите (9 адвокати) беше да се запознаят със системата на продължаващо обучение на юристите в България. Проектът беше реализиран от БИПИ с финансовата подкрепа на World Learning, Косово. Участниците посетиха Националния институт на правосъдието, Висшия адвокатски съвет, Център за обучение на адвокати “Кръстю Цончев”, както и частни доставчици на различни видове обучения за юристи.

- През ноември 2010 г. БИПИ организира още едно посещение на колеги юристи от Косово. Този път интересът им беше свързан със системата на организация, предоставяне и популяризиране на медиацията в България. Участниците бяха представители на Комисията по медиация в Косово, а пътуването им стана възможно благодарение на помощна на ПРООН (UNDP), Косово в рамките на проект “Достъп до правосъдие”. В рамките на посещението им в София, колегите имаха срещи в Министерство на правосъдието, в Центъра за медиация към Софийски районен съд, а също и с представители на организации, които предоставят услуги свързани с медиация или предоставят обучения по медиация. Освен София, членовете на Комисията по медиация от Косово посетиха и Пловдив.

- През изтеклата година, БИПИ започна участието си като партньор

по проект на Европейската комисия, чиято цел е чрез използването на съвременните технологии да се разшири достъпа до правосъдие и да се стимулира свободното движение на стоки и услуги в рамките на единния пазар. Водеща институция по проекта е университета в Тилбург (Холандия), а останалите партньори включват различни организации и институции от Испания, Англия, Полша и Израел. Основните резултати от проекта, който трябва да приключи на следващата година са свързани с изработването и тестването на специално интернет приложение, което да позволи на доставчиците на услуги свързани с правосъдие по трансгранични спорове да измерят не само разходите свързани с процеса, но и неговото качество. Специално внимание се обръща на алтернативните методи за разрешаване на спорове (медиация) предоставяни не само по класическия начин с реалното присъствие на страните, но и чрез различни онлайн платформи (медиация онлайн).

- На 3 декември, 2010 г. официално беше представено второто издание на Индекса за реформа в прокуратурата (ИРП). Проектът беше финансиран от Департамента на правосъдието на САЩ (INL, DoJ), а изпълнители по него освен Институтът бяха и Американска асоциация на юристите инициатива за върховенство на закона (ABA ROLI). На мероприятиято присъстваха Главният прокурор Борис Велчев, а ИРП 2010 беше представен от Посланика на САЩ, Н.П. Джеймс Уорлик. Второто издание отчита редица положителни промени настъпили в периода 2006 – 2010, но се отбелязва също така, че реформата в прокуратурата не е приключила и трябва да се работи в посока подобряване на всички фактори (28 на брой) от индекса, особено на тези, които продължават да бъдат негативни – независимост от неправомерни влияния и борба с корупцията. Индексът е изключително полезно средство за отчитане степента на реформиране и динамиката на тези процеси. Не случайно, прокуратурата съдейства изключително много при подготовката и организацията на всички дейности свързани с написването на ИРП.

- Продължи участието на представители на Института в работата на Обществения съвет към Министъра на правосъдието;

- Участие на представители на БИПИ в работата на Националната асоциация на медиаторите и като обучители в обученията по медиация.

- През изтеклата година Института инициира и се включи и в различни инициативи на други неправителствени организации, насочени към установяване на по-ефективно функционираща съдебна система. БИПИ се включи в подкрепа на идеята за промени в Правилника за вътрешния ред на НС с оглед закрепването в тях на правила, които да позволят по-обективен и прозрачен избор на членове на Висшия съдебен съвет от парламентарната квота. Фондацията подкрепи и различни изяви на Съюза на съдиите в България (по-специално свързани с избора на председател на Върховния административен съд). Председателят на УС Биляна Гяурова-Вегертседер беше наградена от Съюза на юристите в България с Почетния знак на съюза за професионални постижения и активна съюзна дейност.